

CUMHURİYETİN 100. YILINDA

Mehmet KOCA
İl Planlama Uzmanı-AREM

Araştırma ve Etütler Merkezi Başkanlığı (AREM)

GİRİŞ

Düşünce kuruluşları, politika oluşturma süreçlerinde rol almak ve bu süreçlere katkıda bulunmak üzere bilgi, düşünce, analiz üretmek ve gerektiğinde öneride bulunmak misyon ve vizyonu ile ortaya çıkan kuruluşlardır. 1990'lı yıllardan itibaren sadece Kuzey Amerika ve Batı Avrupa'da değil, dünyanın bütün bölgelerinde düşünce kuruluşları sayı ve güç olarak etki alanlarını genişletmeye başlamışlardır (Köseoğlu ve Köktaş, 2017: 533).

İlk örnekleri 20. yüzyılın başlarında ortaya çıkmakla birlikte RAND örneğinde olduğu gibi II. Dünya Savaşı sonrasında sayıları artmaya başlayan düşünce kuruluşları özellikle Soğuk Savaş sonrasında etkileri giderek artan bir aktör haline gelmiştir (Karabulut, 2010: 91).

Düşünce kuruluşlarının bu denli yaygınlaşmasında küreselleşmenin artan etkisiyle kapalı rejimlerin dünyaya açılması, yerel elitlerin güçlenmesi, politikanın karmaşık bir süreç haline gelmesiyle ekonomide, dış ilişkilerde, yönetim süreçlerinde ve hemen hemen her konuda bilgiye olan talebin artması ve okur-yazarlık oranının yükselmesi belirleyici bir etken olmuştur (Stone, 2004: 6).

Günümüzde kamu politikalarının oluşum sürecinin giderek karmaşıklaşması, bu süreçlere katılan politika aktörlerinin sayıca artması ve kamusal problemlerin hızla çeşitlenmesi bu problemlerin çözümüne yönelik politikalar geliştirilebilmesi için gerekli olan uzmanlık bilgisinin önemini artırmış (Durna, 2019: 200), bunun sonucunda ise teknik bilgi sunabilen, öneriler getirebilen düşünce kuruluşlarının önemi artmaya başlamıştır.

Tüm dünyada gittikçe yaygınlaşan ve ülkelerin politika yapım süreçlerinde önemli bir yer edinmeye başlayan düşünce kuruluşlarına (Kutlu ve Karabulut, 2021: 103) ülkemizde de 1960'lı yıllar itibariyle rastlanılmaya başlanmıştır. Bu doğrultuda kamuda daha nadir olmakla birlikte hem özel sektör hem de kamuda "think tank" olarak ifade edilen düşünce kuruluşlarının sayısı artmaya başlamıştır.

Bu çalışmada Cumhuriyetimizin 100. Yılı münasebetiyle Türkiye'de kamusal alandaki düşünce kuruluşlarının ilk örneklerinden birini oluşturan ve İçişleri Bakanlığı bünyesinde faaliyetlerini yürüten Araştırma ve Etütler Merkezinin (AREM) tanıtılması amaçlanmıştır. Bu çalışmada literatür taramasına dayalı nitel bir araştırma yöntemi takip edilmiştir.

Çalışmanın ilk bölümünde kavramsal bir çerçeve çizilebilmesi adına düşünce kuruluşlarının tanımı ve

Düşünce kuruluşları, çoğulcu demokrasilerde karar verme süreçlerin etkileme bağlamında en etkili araçlardan bir tanesi olarak ortaya çıkmıştır.

tarihsel süreçteki gelişimine değinilecek, ikinci bölümünde ise Araştırma ve Etütler Merkezi tanıtılmaya odaklanacaktır. Sonuç kısmıyla çalışma nihayete erdirilecektir.

1. DÜŞÜNCE KURULUŞLARI TANIMI VE TARİHSEL GELİŞİMİ

Düşünce kuruluşları, çoğulcu demokrasilerde karar verme süreçlerini etkileme bağlamında en etkili araçlardan bir tanesi olarak ortaya çıkmıştır. ABD ve Batılı ülkeler başta

Tüm dünyada gittikçe yaygınlaşan ve ülkelerin politika yapım süreçlerinde önemli bir yer edinmeye başlayan düşünce kuruluşlarına ülkemizde de 1960'lı yıllar itibariyle rastlanılmaya başlanmıştır.

olmak üzere diğer ülkelerde de politika üretim mekanizmasına dâhil olabilen sivil kurumsal yapılar olarak ortaya çıkan düşünce kuruluşları, Soğuk Savaş sonrası tüm dünyaya yayılmıştır (Tüysüzoğlu, 2015: 129).

Düşünce kuruluşlarının en göz önünde olan fonksiyonu hükümetler ve karar vericiler için alternatif oluşturabilecek farklı politika setleri ortaya koymaktır. Bu temel amaçla birlikte düşünce kuruluşları sadece kitap, rapor, analiz gibi somut araştırma çıktıları üretmekle kalmayıp, aynı zamanda ulusal ve uluslararası arenada siyasetçiler, bürokratlar, iş adamları, akademisyenler, çeşitli grupları etkileme kapasitesi olan kanaat önderleri, medya ve sivil toplum temsilcileri gibi farklı aktörler arasında "ilişkisel süreçler ve etkileşimler" de ortaya koyabilen entelektüel yapılar olarak faaliyet yürütmektedirler (Bedir, 2021: 9).

Akademik camiada düşünce kuruluşları ilk başlarda "danışma grubu", kamu politikası araştırma enstitüleri", "politika tartışma grupları", "araştırma enstitüleri", "politika planlama kuruluşları" ve "bağımsız kamu politikası enstitüleri" gibi farklı isimlerle anılmış (Durna, 2019: 201), ancak zaman içerisinde anladığımız şekliyle "düşünce tankı/deposu" manasında "think tank"lere dönüşmüştür.

Kamu politikaları konusunda araştırma ve analiz üreten kurum ve kuruluşlar olarak çerçvelenebilen düşünce kuruluşları, "politika yapıcılara öneri sunmak ve politik konular hakkında halkı bilgilendirmek üzere, belirli bir politika alanında veya birden çok politika alanını kapsayan daha geniş konularda araştırma ve analizlerini yürüten politika araştırma enstitüleri" olarak tanımlanabilmektedir (Köseoğlu ve Köktaş, 2017: 536).

Bir başka tanımda ise düşünce kuruluşları; *“araştıran, analiz yapan ve yaptığı araştırmalar ile analizleri gerek ulusal gerekse de uluslararası anlamda ortaya koyduğu yayınlar ile kamuoyuna ve karar alıcılara sunan sivil uzmanlık örgütleri”* olarak tanımlanmıştır (Tüysüzoğlu, 2017: 131).

Daha genel bir tanıma bakılacak olursa düşünce kuruluşları, *“politika yapım sürecini etkilemek ve bu süreçte destek edinmek için uzmanlık ve fikir üretimine dayanan bağımsız, herhangi bir kurum ile çıkar ilişkisi olmayan ve kâr amacı gütmeyen organizasyonlar”* olarak da tanımlanmaktadır (Köseoğlu ve Köktaş, 2017: 537).

Bir diğer tanımda ise düşünce kuruluşları ya da “think tank”ler; *“ulusal ve uluslararası konularda politika odaklı araştırma, analiz ve tavsiyeler üreten, böylece politika yapımcıların ve halkın kamu politikası hakkında bilinçli kararlar almasını sağlayan kamu politikası araştırma analizi ve katılımı kuruluşları”* olarak tanımlanmıştır (Lauder Institute, 2021: 5).

Düşünce kuruluşları ile ilgili en kapsayıcı tanımlardan bir tanesini ise McGann yapmış olup, tanımında düşünce kuruluşlarını *“kamu politikaları araştırmaları ve analizleri yapan, bu yolla kamuoyunu ve siyasal karar alıcıları bilgilendirerek politik tercihlerini etkilemeye çalışan ve bağımsız olabileceği gibi, siyasal partilere, hükümetlere, çıkar gruplarına veya özel şirketlere bağlı olarak çalışabilen sivil organizasyonlar”* şeklinde tanımlanmıştır (McGann, 2015: 8).

Yukarıdaki tanımlar ışığında düşünce kuruluşlarının tarihsel izlerine bakılacak olursa, düşünce kuruluşları ilk kez 20. yüzyılın başında ABD’de akılcı yönetim fikrinin re-

iki Dünya Savaşı’nın yaşanması ve akabinde Soğuk Savaş’a girilmesiyle birlikte realizm esas ideolojik anlayış haline gelmeye başlamış, akabinde ise düşünce kuruluşları yürütülecek dış politika anlayışını meşrulaştıracak şekilde güvenlik ve askeri odaklı stratejiler geliştirmeye başlamışlardır.

vaçta olduğu bir dönemi kapsayan 1901 ve 1917 yılları arasında ortaya çıkmaya başlamıştır. Bilimsel araştırmaların ve uzmanların yönetimi daha rasyonel ve verimli kılacağına inanılan bu dönemde ortaya çıkan yönetim uzmanları, siyasi yetki sahiplerine danışmanlık hizmeti vermeye başlamışlar ve akabinde 1907 yılında kurulan Russel Sage Foundation’ı, 1910 yılında kurulan Russel Foundation, 1911 yılında kurulan Carnegie Endowment ve Twentieth Century Found ve 1916 yılında kurulan Hoover Institution takip etmiştir (Karabulut, 2010: 93-94).

iki Dünya Savaşı’nın yaşanması ve akabinde Soğuk Savaş’a girilmesiyle birlikte realizm esas ideolojik anlayış haline gelmeye başlamış, akabinde ise düşünce kuruluşları yürütülecek dış politika anlayışını

meşrulaştıracak şekilde güvenlik ve askeri odaklı stratejiler geliştirmeye başlamışlardır. Bu kapsamda RAND Corporation 1948, Foreign Policy Research 1955, Center for Strategic and International Studies 1962 yılında ortaya çıkarak ABD dış politikasını büyük oranda etkileyen önemli düşüncü kuruluşları olarak faaliyet yürütmüşlerdir (Tüysüzoğlu, 2017: 132-133).

Soğuk Savaş’ın sona ermesiyle birlikte düşünce kuruluşlarına bakış ve algılarda değişim göstermeye başlamış, çevresel sorunlar, insan hakları, küreselleşme ile ekonomi-politik gibi konu başlıkları düşünce kuruluşlarının çalışma alanlarını bir taraftan genişletirken bir taraftan da alana yeni düşünce kuruluşları girmeye başlamıştır (Karabulut, 2010: 94).

Günümüzde küreselleşmenin artan etkisi ve iletişim alanındaki gelişmeler ile birlikte düşünce kuruluşları Avrupa’dan Asya’ya, Afrika’dan Amerika’ya kadar bütün kıtalara yayılmış ve sayıları 8.000’in üzerine çıkmış olup, bilgi ve politika arasındaki köprüyü sağlayarak güvenlikten, sosyal gelişmelere, eğitimden, sağlığa kadar ya da bunların hepsini içerecek şekilde çeşitli konu başlıkları altında politika yapım süreçlerine destek olmak üzere somut çıktılar üretmeye devam etmiştir (Lauder Institute, 2021: 5).

2. DÜŞÜNCE KURULUŞLARININ KAMUDAKİ İLK ÖRNEKLERİNDEN BİRİ OLARAK AREM

Soğuk Savaş’ın sona ermesi, küreselleşmenin artan etkisi, kitle iletişim araçlarındaki baş döndürücü gelişmeler ve var olan bilgi düzeyinin adeta patlama yaşaması stratejik yönetim anlayışında para-

digma değişimi yaşanmasına neden olmuştur. Bu kapsamda disiplinler arası bir yaklaşımla bilginin yeniden üretilerek karar alıcılara alternatif politikalar konusunda destek sunulması amacıyla düşünce kuruluşları ön plana çıkmaya başlamıştır.

Ülkemizde de yukarıda bahsedilen gelişmeler ışığında 1990'lı yıllar itibarıyla kamusal alanda düşünce kuruluşları ortaya çıkmaya başlamıştır. Kamusal alandaki düşünce kuruluşlarının ilk örneğini 1995 yılında kurulan ve Dışişleri Bakanlığına bağlı olarak faaliyetlerini yürüten Stratejik Araştırmalar Merkezi (SAM) oluştururken, akabinde 2000 yılında İçişleri Bakanlığında Araştırma ve Etütler Merkezi (AREM) kurulmuştur (AREM, 2023a: 2). İlk kurulduğunda Strateji Merkezi adını taşıyan 2005 yılında adı AREM'e dönüşmüştür. Düşünce kuruluşlarının artan önemine binaen AREM'in yanı sıra günümüzde İçişleri Bakanlığı bünyesinde Göç Araştırmaları Merkezi ve Afet Araştırmaları Merkezi de görev yapmaya devam etmektedir.

İçişleri Bakanlığında bağlı olarak faaliyetlerini yürüten düşünce kuruluşları/araştırma merkezlerinden AREM'in tanıtılması amaçlanmış olup, AREM'in tarihsel gelişimi, yapılıması, misyon, vizyon ve görevleri ile faaliyetleri ele alınacaktır.

"Bilgi güçtür" mottosundan hareketle bilgi çağında meydana gelen gelişmeleri takip ve tahlil etmek ve bunları kullanılabilir bilgi haline getirmek amacıyla AREM'in öncülü olan İçişleri Bakanlığı Strateji Merkezi Başkanlığı 02/03/2000 tarihinde Bakanlık Makamının onayı ile kurulmuş, 03/07/2000 tarihinde ise Bakanlık Makamının onayı ile çalışma yönergesi çıkarılarak 2001 yılında kuruluşu ile ilgili kanun teklifi Başbakanlığa gönderilmiştir.

"Bilgi güçtür"
mottosundan
hareketle bilgi
çağında meydana
gelen gelişmeleri
takip ve tahlil
etmek ve bunları
kullanılabilir bilgi
haline getirmek
amacıyla AREM'in
öncülü olan İçişleri
Bakanlığı Strateji
Merkezi Başkanlığı
02/03/2000
tarihinde Bakanlık
Makamının onayı ile
kurulmuştur.

Strateji Merkezinin kuruluşu ile İçişleri Bakanlığının görev alanına giren iç güvenlik, sınır, kıyı ve karasularının muhafaza ve emniyeti, trafik, önleyici kolluk, kaçakçılık ve organize suçlar, bilgi işlem ortamında işlenen suçlar, taşra yönetimi ve mahalli idareler, sivil savunma, tabii afetler ve kriz yönetimi; nüfus ve şahsi hal olayları, insan hakları, Avrupa Birliği'ne giriş süreci, sosyal değişim ve gelişmeler ile çağdaş teknolojik gelişmeler konularında İçişleri Bakanlığının gelecekteki performansının artırılması, geleceğe yönelik vizyon oluşturulması, tespit edilen hedeflere yönelik stratejilerin ve eylem planlarının tespit edilmesi maksadıyla bilimsel araştırmalar yapmak, yaptırmak ve sonuçlarını değerlendirmek amaçlanmıştır.

22/12/2005 tarih ve 5436 sayılı Kanun ile Bakanlıklar bünyesinde faaliyet gösteren APK Kurullarının

Strateji Geliştirme Başkanlıkları adı altında yeniden teşkilatlanmasıyla isim değişikliğine gidilmiş ve 30/12/2005 tarih ve 613 sayılı Bakanlık makamı onayı ile 03/07/2000 tarihli "Strateji Merkezi" kuruluşuna ilişkin onay iptal edilmiş ve yine aynı onayla; kamu yönetiminde yeni eğilimleri ve gelişmeleri izlemek, üst yönetimin alternatif karar seçenekleri için objektif öneriler üretmek, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, resmi ve özel araştırma kurumlarıyla iş birliği içinde bilimsel çalışmalar gerçekleştirmek ve Bakan tarafında verilecek diğer görevleri yapmak üzere, "İçişleri Bakanlığı Araştırma ve Etütler Merkezi" (AREM) oluşturulmuştur (AREM, 2023b: 1).

2005 ve 2012 yılları arasında kendisine tevdi edilen görevleri yerine getiren AREM, 2012 yılında Türk İdari Araştırmalar Vakfının (TİAV) canlandırılması ile birlikte yayıncılık faaliyetlerine yeniden başlamış ve halihazırda yapılan çalışmaları TİAV birlikteliğiyle yayımlamaya devam etmiştir (AREM, 2023a: 3).

Son olarak 2019 yılında onaylanarak yürürlüğe giren Araştırma ve Etütler Merkezi Başkanlığı Birim Yönergesi'ne göre AREM'in teşkilat yapısı; AREM Başkanı başkanlığında başkan yardımcısı, sekreterlik, idari, bilgi işlem, yayın ve çalışma grupları bürolarından oluşmaktadır (İçişleri Bakanlığı, 2023). Ayrıca AREM bu yapılanma içerisinde görevlerini 1 Başkan (MIA), 1 Başkan Yardımcısı (başkontrolör), 2 Şube Müdürü, 1 Planlama Uzmanı, 1 Uzman, 1 Programcı ve 2 Destek Personeli ile yürütmektedir (AREM, 2023a: 6).

AREM; üst yönetimin karar verme süreçlerine bilimsel çalışmalar esasına katkıda bulunmak misyonu doğrultusunda, "Küresel Gelişmelerin Farkında Ol, Ulusal Düzeyde

Fikir Geliştir” vizyonu ile faaliyetlerini yürütmektedir. İnsan hakları, hukukun üstünlüğü, yönetim ve güvenilirlik değerleri çerçevesinde faaliyetlerini yürüten AREM’in hedefleri arasında nitelikli akademik yayın sayısını artırmak ve uluslararası itibarını artırmak bulunmaktadır (AREM, 2023a: 4).

AREM’in 2018 tarihli 1. Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 254. maddesi ve 2013 tarihli ve 213 sayılı Makam onayı ile kendisine tevdi edilmiş birçok görevi bulunmakla birlikte AREM’in görevlerini; stratejik araştırmalar ve çalışmalar yapmak, araştırma, inceleme, proje, yayın ve danışmanlık faaliyetlerinde bulunmak, alternatif karar ve çözüm önerileri sunmak, gelişmeleri izleyerek öngörülerde bulunmak, sempozyum, konferans, panel ve yuvarlak masa toplantıları düzenlemek, araştırmalarda bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile iş birliği yapmak olarak özetleyebilmek mümkündür (AREM, 2023 a: 5).

AREM yukarıda bahsedilen misyon, vizyon değerleri ışığında ve kendisine tevdi edilen görevleri doğrultusunda kurulduğu günden itibaren önemli görevleri yerine getirmiştir. Bu kapsamda AREM; 2006 yılında İç Güvenlik Strateji Belgesi ve İç Göç Eylem Planının hazırlanmasına katkıda bulunmuş, 2007 yılında MİA Sınır Görev Rehberini hazırlamış, TEMAR ve MİAPER Projelerini yürütmüştür. 2008 yılında İç-işlev Projesi ile BM Kadın ve Kız Çocuk Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Ortak Programına katkıda bulunan AREM, 2009 yılında EPAP Projesini yürütmüş, 2013-2014 yılları arasında Toplumda İçişleri Bakanlığı ve MİA Algısı Projelerini gerçekleştirmiştir.

Yine 2014 yılında Vilayet Nizamnamesi 150. Yıldönümü Uluslararası

Sempozyumu ve İçişleri Bakanlığı Tarihini Araştırma Projesini gerçekleştirmiş ve 2014-2015 yılları arasında Şiddet İçeren Gençlik Hareketlerini Araştırma Projesini yürütmüştür. 2017 yılında 6360 Sayılı Kanun’un Uygulayıcıların Bakış Açısından Değerlendirilmesi Araştırmasını yürüten AREM, 2018 yılında Türk İdare Dergisinin 90. Yıldönümü Sempozyumunu gerçekleştirmiş ve yine 2018 yılında 15 Temmuz’da Mülki İdare kitabını yayınlamıştır.

2019 yılında İçişleri Bakanlığı Yapısı ve Mülki İdare Çalıştayı’nı gerçekleştiren AREM, 2018 ile günümüz arasında Düzensiz Göçle Mücadelede Mülki İdare, Yerel Yönetimlerde Örnek Proje Uygulamaları, KÖYDES ve Mülki İdare Amirleri, Türkiye ve Komşu Ülkelerde Yönetim, Covid-19 ile Mücadelede Mülki İdare Amirleri, Afganistan Devlet ve Toplum gibi çeşitli alanları etkileyen kitapları TİAV aracılığıyla yayınlamıştır (AREM, 2023a: 7-9).

Bu kapsamda 2012 yılında Türk İdari Araştırmalar Vakfının yeniden canlandırılması ile yayın faali-

yetlerine ağırlık vermeye başlayan AREM, planlanan ve yürütülen çalışmaların küresel düzeyde okuyucuyla buluşturulması amacıyla; kamu yönetimi, idare tarihi, mülki idare, güvenlik, afet ve göç gibi konu başlıkları çerçevesinde 2013 yılında 4, 2014 yılında 7, 2015 yılında 7, 2016 yılında 4, 2017 yılında 1, 2018 yılında 7, 2019 yılında 8, 2020 yılında 6, 2021 yılında 15 ve 2022 yılında 24 kitabı TİAV iş birliği ile akademik camiaya kazandırmıştır (AREM, 2023a: 11-12).

Yukarıda bahsedilmemekle birlikte çok sayıda tamamlanan proje ve yayını yapılan kitapların yanı sıra AREM kesintisiz bir şekilde Ar-Bilgi ve E-Bekap Projelerinin de yürütmesini sağlamaktadır. Bu kapsamda Ar-Bilgi Projesi ile haftalık raporlar halinde ülkemizi yakından ilgilendiren hususlar üst yönetime arz edilmekte, E-Bekap Projesi ile de İçişleri Bakanlığı personeli ile araştırmacı ve vatandaşlarımızın yapacakları araştırmalara destek olunması noktasında bir kaynak havuzu oluşturulmuştur.

SONUÇ

Bilgi güçtür söyleminden hareketle düşünce kuruluşları, özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında bilgi ve politika arasında köprü işlevi gören, bu konudaki boşluğu dolduran kurum ve kuruluşlar olarak ön plana çıkmış, bunun neticesinde de karar vericilere alternatif politikalar sunulmasında etkinliği giderek artan aktörler haline gelmiştir.

Ulusal ve uluslararası konularda politika odaklı araştırma, analiz ve tavsiyeler üreten, böylece politika yapıcılarının ve halkın kamu politikası hakkında bilinçli kararlar almasını sağlayan bu kuruluşlar; küreselleşmenin artan etkisi, bilgiye olan erişimin kolaylaşması gibi etkenler sonucunda günümüzde dünyanın her yerine yayılmış sayıları 8.000'in üzerine çıkmıştır.

Türkiye'de düşünce kuruluşlarının faaliyete başlaması 1960'lı yıllara dayanmakla birlikte kamusal alanda faaliyette bulunan düşünce kuruluşları faaliyetlerine görece yakın

bir tarihte başlamıştır. Bu kapsamda Dışişleri Bakanlığına bağlı olan SAM'ın kuruluşu 1995 tarihinde gerçekleşirken, İçişleri Bakanlığına bağlı olarak faaliyette bulunan AREM'in kuruluşu 2000 yılına dayanmaktadır.

21. yüzyıla girilmesiyle birlikte bilgi çağında faaliyetlerine başlayan AREM, Cumhuriyetimizin 100. yılına girmiş olduğumuz bu günlerde 23 yıllık faaliyetleri süresince İçişleri Bakanlığı görev alanına giren konularda çok önemli projeleri hayata geçirmiş, İçişleri Bakanlığının köklü tarihinin canlı tutulması için sempozyum

ve konferanslar gerçekleştirmiştir.

2012 yılından itibaren TİAV ile iş birliği içerisinde yayın faaliyetlerine ağırlık veren AREM, 2023 yılı itibarıyla güvenlikten, göç yönetimine, kamu yönetiminden, afetle mücadeleye kadar çeşitli konu başlıklarında 100'den fazla kitabın ulusal ve uluslararası akademik camiaya kazandırılmasını sağlamıştır.

Ayrıca AREM "Küresel Gelişmelerin Farkında Ol, Ulusal Düzeyde Fikir Geliştir" vizyonundan hareketle yayınlanmış olduğu kitaplar ve yürütmüş olduğu projeler neticesinde bilgi ve politika arasındaki köprü'nün sağlanması adına önemli bir noktada bulunmaktadır. AREM; ülkemizin Türkiye Yüzyılı, 2053 ve 2071 vizyonları doğrultusunda İçişleri Bakanlığı üst yönetimine alternatif politikalar üretilmesi ve karar alma süreçlerine destek sunulması hususunda çalışmalarına azimle devam etmektedir.

KAYNAKÇA

AREM (2023 a) AREM Kısa Brifing, Ankara.

AREM (2023 b) AREM Kurumsal Yapı Bilgi Notu, Ankara.

Bedir, U. (2021) Türkiye'de Düşünce Kuruluşlarının Dış Politika Bağlamında Kamu Diplomasisi İşlevleri, İletişim Özel Sayı, 6, ss. 7-35.

Durna, T. (2019) Kamu Politikası Aktörü Olarak Düşünce Kuruluşları Ve Değişen Roller, International Journal of Economic and Administrative Studies, (25), ss. 199-214.

İçişleri Bakanlığı (2023) <https://www.icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/lcSite/arem/Genel/>

dosyalar/Kurumsal/AREM-Birim-Yonergesi_2019.pdf, (21.11.2023).

Karabulut, B. (2010) Dünyada ve Türkiye'de Think Tank Kuruluşları: Karşılaştırmalı Bir Analiz, Gazi Üniversitesi Akademik Bakış Dergisi, Cilt 4, Sayı 7, ss. 91-104.

Köseoğlu, Ö. ve Köktaş, Ö.F. (2017) Bilgi, Güç ve Siyasetin Kesişiminde Düşünce Kuruluşları: Kamu Politikaları Bağlamında Bir Analiz, Yönetim Bilimleri Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 30, ss. 533-552.

Kutlu, Ö. ve Karabulut, N. (2021) Türkiye'de Düşünce Kuruluşlarının Sosyal Medya Kullanımları Üzerine Bir İnceleme, Necmettin Erbakan Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 3 (1), ss. 101-113.

Lauder Institute (2021) Global Go To Think Tank Index Report, The University of Pennsylvania, ABD.

McGann, J. G. (2015) 2014 Global Go To Think Tank Index Report, Think Tank and Civil Society Program (TTCSP), University of Pennsylvania.

Stone, D. (2004). Introduction: Think Tanks, Policy Advice and Governance. Diane Stone, Andrew Denham (Ed.), Think Tank Traditions: Policy Research and The Politics of Ideas içinde, (ss.1-18), Manchester: Manchester University Press.

Tüysüzoğlu, G. (2015) Türk Dış Politikasının İşleyişinde Düşünce Kuruluşlarının Rolü, Giresun Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 1 (1), ss. 129-148.